

Studiekeuzeprocessen van eerstejaars hbo- studenten

Klaartje van Genugten

Lectoraat Professionalisering van het Onderwijs

Zuyd hogeschool

Maastricht University

samen onderzoekend
ontwikkelen van
inspirerend onderwijs

**ZU
YD**

We onderzoeken hoe studenten in het eerste jaar tot een keuze komen om de opleiding wel of niet te vervolgen.

- We gebruiken theorieën over keuzeprocessen t.a.v. studie/werk als onderdeel van identiteitsontwikkeling i.c.m. interactionele theorieën: commitments (keuzes) als resultaat van wisselwerking student en context*
- Onderzoek naar studiekeuzeprocessen voor de poort laten zien dat kwaliteit van het proces (doorlopen van taken), leidt tot zekerheid keuze en presteren in gekozen optie.
- Dus we weten wat van keuzeprocessen voor de poort, maar wat gebeurt er in het eerste jaar? Want identiteitsontwikkeling gaat door.

* Referenties op laatste dia

samen onderzoekend
ontwikkelen van
inspirerend onderwijs

**ZU
YD**

Onderzoeksvraag studie 1

Wat karakteriseert het studiekeuzeproces van eerstejaars hbo studenten en welke studentgebonden en opleidingsgebonden factoren spelen hierin een rol?

samen onderzoekend
ontwikkelen van
inspirerend onderwijs

**ZU
YD**

Methode

- Interviews met studenten, slb-ers en documentstudie; Vijf opleidingen uit vijf domeinen. Vier studenten en twee slb-ers per opleiding
- Studenten: interviewleidraad ahv topics uit de theorie:
  - Vijf taken in een studiekeuzeprocess
    - Oriëntatie, zelfexploratie, diepte-exploratie, breedte-exploratie, binding
    - Per taak gevraagd naar onderdelen in de opleiding die hieraan bijdragen (opleidingsgebonden factoren)
    - Gevraagd naar academische en sociale integratie, motivatie en self-efficacy (studentgebonden factoren)

Methodie - vervolg

- Docentinterviews over opleidingsgebonden factoren. In hoeverre houdt de opleiding in het eerste jaar rekening met factoren die het keuzeproses kunnen beïnvloeden:
  - Studiekeuze voor de poort, oriëntatie op opleiding/ beroep, transitie, self-efficacy, motivatie, twijfelende studenten, rol studieadvies.
- Documentstudie: welke opleidingsgebonden factoren die van invloed kunnen zijn op het keuzeproses zijn terug te vinden in opleidingsdocumenten: oriëntatie op de opleiding en beroep, transitie, self-efficacy, motivatie, twijfelende studenten, rol studieadvies.

Eerste resultaten (twee opleidingen)

- Alle taken in het keuzeproces komen ook voor in het eerste jaar
- Mogelijk verband tussen studiekeuze voor de poort, taken, student- en opleidingsgebonden factoren (grootschalig vervolgonderzoek nodig)
- Consistent beeld per opleiding tussen wat studenten vertellen, wat docenten vertellen en wat documenten laten zien, namelijk:
  - Bij opleiding A: veel verantwoordelijkheid voor de student, afhankelijk van docent wat aanpak is
  - Bij opleiding B: doordachte aanpak (begeleiding) voor oriëntatie op opleiding en keuzeproces

samen onderzoekend
ontwikkelen van
inspirerend onderwijs

Eerste resultaten (twee opleidingen)

- T.a.v. het consistente beeld tussen wat studenten vertellen over hun keuzeproces en opleidingsgebonden factoren die daarop van invloed zijn: daar waar studenten goed kunnen benoemen welke opleidingsgebonden factoren hen helpen in hun keuzeproces, blijkt de opleiding hier een doordachte aanpak te hebben. Bij de opleiding waar studenten veel minder opleidingsgebonden factoren kunnen benoemen, heeft de opleiding geen gerichte ondersteuning op het keuzeproces.

samen onderzoekend
ontwikkelen van
inspirerend onderwijs

**ZU
YD**

	Oriëntatie	Zelfexploratie (incl SV)	Diepte-exploratie	Breedte-exploratie	Binding
	7 vd 8 studenten denken na over hoe verder.	Vooraf relevant voor twijfelaars (opnieuw nadenken over wat wil ik). Voor degenen die al in goede richting zitten, minder ZE, of in context opleiding. En daarmee verschil met DE kleiner.	Studenten reflecteren op of de opleiding en het beroep past. In deze fase vooral nog: vind ik dit leuk?	Opleiding B: alleen van toepassing voor de twijfelaars (die twijfelden voor de poort ook al, dit zet door).	Allemaal tevreden over keuze, ook de twijfelaars.
	6 vd 8 studenten relateert dit aan de resultaten die ze behalen.	Opleiding A: geen specifieke onderdelen. Geen specifieke aandacht voor SV. Opleiding B: allemaal noemen ze persoonlijk leiderschap, daar wordt ook aandacht besteed aan SV.	Bij opleiding A noemen de studenten verschillende dingen ('vanalles') Bij opleiding B noemen 3 vd 4 studenten de orientatieweek en de bedrijfsbezoeken.	1 student twijfelt over niveau, 1 student twijfelt over inhoud en niveau. Dit naar aanleiding van PL en resultaten toetsen.	

Vragen / stellingen

- Welke variabelen missen nog die van invloed kunnen zijn op/in het eerstejaars studiekeuzeprocés?

samen onderzoekend
ontwikkelen van
inspirerend onderwijs

**ZU
YD**

Vragen / stellingen

- Eerstejaars studenten zijn wel / niet in staat een weloverwogen beslissing te nemen over het vervolg van hun studie

samen onderzoekend
ontwikkelen van
inspirerend onderwijs

**ZU
YD**

Vragen / stellingen

- Eerstejaars studenten moeten geholpen worden bij het maken van keuzes over het vervolgen van de opleiding

samen onderzoekend
ontwikkelen van
inspirerend onderwijs

**ZU
YD**

Vragen / stellingen

- Meer inzicht in het studiekeuzeprocès van eerstejaars studenten leidt tot meer studiesucces

samen onderzoekend
ontwikkelen van
inspirerend onderwijs

**ZU
YD**

Enkele uitspraken van studenten

Studiekeuze voor de poort: “ik was goed in wiskunde en economie en dat vond ik leuk, maar ik wist niet wat ik later wilde gaan doen met werk”. “Ik werk nu zeven jaar in deze branche en vind het fantastisch”.

Oriëntatie: “Ja, daar denk ik wel veel over na, want is toch je toekomst”, “maar ik denk wel dat ik doorga naar het tweede jaar en het afmaak”.

Zelfexploratie: “Maar ook door coaching ben je er heel bewust mee bezig”, “Het is niet heel specifiek dat ik aan mijn bureau ga zitten en opschrijf wat mijn interesses zijn.” “Mijn studievaardigheden zijn echt wel slecht”.

samen onderzoekend
ontwikkelen van
inspirerend onderwijs

ZU
YD

Enkele uitspraken van studenten

Diepte-exploratie: “Soms denk ik, als ik aan economie zit, dat je dan in een kamertje zit achter een laptop (...) Lappen tekst typen en achter de laptop zitten zie ik zelf niet zitten.”

Breedte-exploratie: “Dat weet ik dus niet zeker. Want ik vind de studie dus echt super leuk, maar soms denk ik dan: is dit het wel? Want ik vind hbo best wel makkelijk, het gaat mij ook heel makkelijk af. Dan denk ik toch, kan ik niet beter naar de universiteit gaan.”

Binding: “Ja gewoon goed. Ik ben blij dat ik eindelijk iets heb gevonden wat bij me past.”

samen onderzoekend
ontwikkelen van
inspirerend onderwijs

ZU
YD

Referenties

Theorieën over keuzeprocessen t.a.v. studie/werk als onderdeel van identiteitsontwikkeling.

Bosma, 1985; Bosma & Kunnen, 2001; Erikson, 1986; Germeijs & Verschueren, 2006; Grotevant, 1987; Marcia, 1966; Slijper, 2017; Van der Gaag, 2017; Christiaens et al., 2021.

Interactionele theorieën: commitments (keuzes) als resultaat van wisselwerking student en context
Tinto (1975, 1993, 2012)

Onderzoek naar studiekeuzeprocessen voor de poort laten zien dat kwaliteit van het proces (doorlopen van taken) en kwaliteit van de keuze, leidt tot zekerheid keuze en presteren in gekozen optie.

Allen & Robbins, 2007; De Buck, 2009; Meens et al., 2018; Slijper, 2017; Van den Broek et al., 2020; Van Onzenoort, 2010; Wartenbergh & Van den Broek, 2008.

samen onderzoekend
ontwikkelen van
inspirerend onderwijs

ZU
YD